

Kuća LANACA

Deo drugi

PRIPOVEST IZ MALAŠKE KNJIGE PALIH

STIVEN
ERIKSON

Preveo
Dejan Kuprešanin

■ Laguna ■

Naslov originala

Steven Erikson

HOUSE OF CHAINS

A Tale of the Malazan Book of the Fallen

Copyright © Steven Erikson 2002.

First published as *House of Chains* by Transworld Publishers.

The right of Steven Erikson to be identified as the author of this work has been asserted. All rights reserved.

Mape: Nil Gouver

Ilustracije korica: Stiv Stoun

Translation copyright © 2014 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

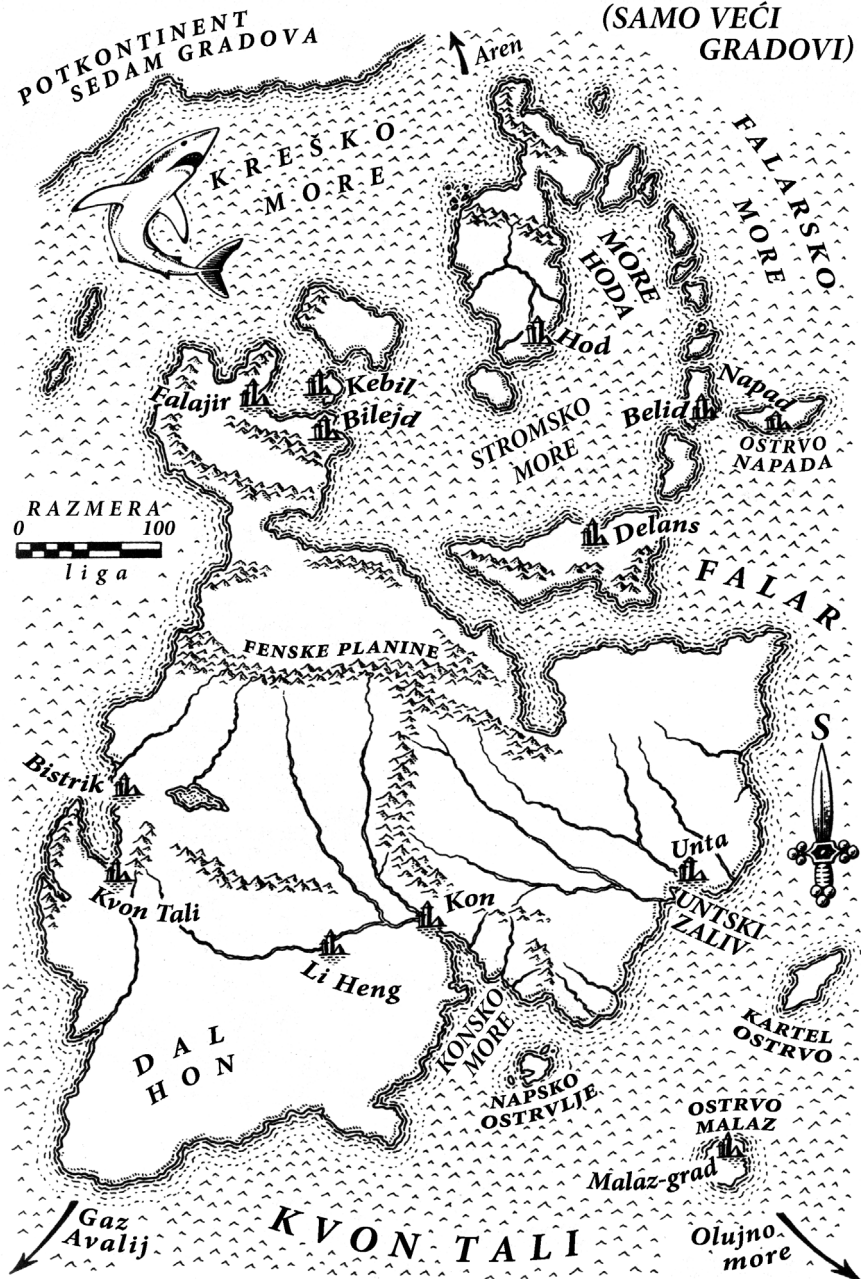
SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Za Marka Pakstona-Makreja i njegov nokaut.
Ova je samo za tebe, prijatelju moj.*

SREDIŠNJE MALAŠKO CARSTVO

(SAMO VEĆI GRADOVI)

SEVEROZAPADNI DŽENA oko 1160.

(NAKON MALAŠKOG
OSVAJANJA)

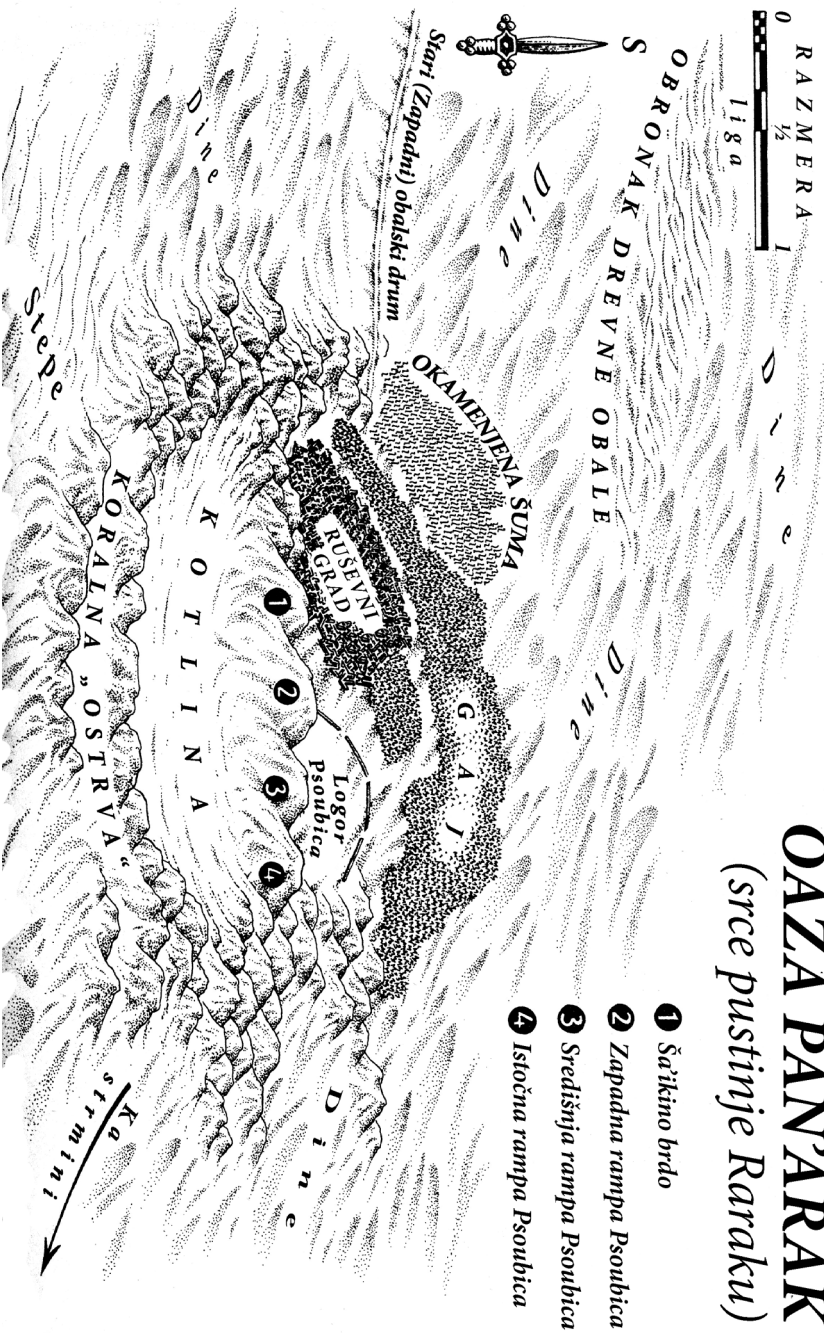
AKIS

R A

OAZA PAN'ARAK

(srce pustinje Raraku)

1 Šaikino brdo

2 Zapadna rampa Psoubica

3 Središnja rampa Psoubica

4 Istočna rampa Psoubica

Sadržaj

Mape	vii
Knjiga treća – Nešto diše	1
Knjiga četvrta – Kuća Lanaca	195
Epilog	509
Glosar	513
Izjave zahvalnosti	519
O autoru	521

Treća knjiga

Nešto diše

Umetnost Rašana je u naboju što spaja igre svetlosti, ali njen aspekt je rasipanje – stvaranje senke i tame, iako u slučaju potonjeg tama nije apsolutna, kakav je aspekt drevnog bogaza Kuralda Galejna. Ne, ova tama je posebna, s obzirom na to da ne nastaje nedostatkom svetla, već sposobnošću da ostane viđena.

Tajanstva Rašana – govor ludaka
Untural iz Lato Revaja

Dvanaesto poglavlje

Svetlo, sena i tama –
Rat je to bez kraja i konca.

Alas

Blistavi srebrni oklop je stajao na postolju u obliku slova T. Sa iskrzanih kićanki koje su se spuštale do kolena kapalo je ulje i pravilo baricu na kamenom podu. Rukavi nisu bili labavi, ali izgledali su kao da su namenjeni da se pričvrste tik uz ruke. Oklop je bio prilično iznošen i ponegde su se popravljene alke poznavale po tamnijoj boji gvožđa umrljanog ugljenikom.

Pored njega, na samostalnom gvozdenom ramu s vodoravnim kukama, mirovao je dvoručni mač, a kanije su se nalazile paralelno ispod njega na drugom paru kuka. Mač je bio neverovatno tanak, s dugim zašiljenim vrhom, oštricama s obe strane sečiva i sa suženjem po sredini. Površina se neobično prelivala od uljano plave, preko magente pa do srebrne. Drška nije bila ravna već obla i obavijena crevima, dok je jabuka bila veliki jajolik komad uglačanog hematita. Kanije od crnog drveta behu srebrom obložene pri vrhu i otvoru, ali osim toga bez ikakvih ukrasa. Remenje prikačeno za njih bilo je izrađeno od malih, skoro sićušnih alki od crnog metala.

Oklopne rukavice su stajale na drvenoj polici na zidu iza oklopa. Sivi gvozdeni šlem pored njih izgledao je kao činija unutar kaveza od okovanih šipki koje su se pružale dole poput povećih šaka čiji su kvrgavi prsti krivilili preko nosa, obraza i vilice. S blago savijenog oboda na potiljku pružao se zaštitni deo od verižnog pletiva.

Stojeći tik kod ulaza skromne prostorije niske tavanice, Rezač je posmatrao Darista koji je započeo s pripremama da se odene u svoju ratnu opremu. Mladi Daru je s teškoćom ubedivao sebe da su ovako divno oružje i oklop – očito nošen decenijama, ako ne i vekovima – mogli pripadati ovom srebrnokosom čoveku, koji je pritom ličio na nekakvog zamišljenog učenjaka čije su ćilibarske oči izgledale kao da su stalno zbunjene i pometene pod onim sjajem. I koji se kretao polako, kao da štiti svoje krhke kosti...

Međutim, iskusio sam snagu matorog Tiste Andija. A u svakom njegovom pokretu krije se pribranost koju je trebalo ranije da prepoznam, jer sam je već zapazio na jednom drugom Tiste Andiju, na drugoj obali okeana. Da li je to svojstveno celom narodu? Možda, mada šapuće poput preteće pesme, duboko u srži mojih kostiju.

Darist je stajao pred svojim oklopom, kao da je zamrznut u nekakvom zbunjujućem razmišljanju – kao da je zaboravio kako treba da ga obuče.

„A tih Tiste Edura, Dariste“, ogłosi se Rezač. „Koliko ih ima?“

„Hteo si da pitaš da li ćemo preživeti nadolazeći napad? Verovatno nećemo. Najmanje pet brodova je preživelo oluju. Dva su doprla do naših obala i uspela da se iskrcaju. Bilo bi ih više da ih nije napala malaška flota koja je slučajno nabasala na njih. Posmatrali smo njihov sukob s Puralovih stena...“ Tiste Andij polako vrati pogled na Rezača. „Tvoj narod se dobro pokazao – daleko bolje no što su Eduri to, po svemu sudeći, očekivali.“

„Pomorska bitka između Malažana i Tiste Edura? Kad se to desilo?“

„Možda pre nedelju dana. Bila su samo tri malaška ratna dromona, pa ipak nijedan nije potonuo u dubine a da za sobom nije povukao i neprijatelja. Među ljudima je bio jedan vrsni čarobnjak – razmena čini je bila zadivljujuća...“

„Vi i vaš narod ste *gledali*? Zašto im niste pomogli? Sigurno ste znali da Eduri tragaju za ovim ostrvom!“

Darist priđe oklopu; podiže ga bez po muke sa stalka. „Mi više ne napuštamo ovo ostrvo. Već decenijama se držimo odluke da ostanemo izolovani.“

„Zbog čega?“

Tiste Andij nije odgovorio. Prebacio je verižni oklop preko ramena. Dok ga je spuštao, začuo se zvuk nalik žuboru vode. On potom uhvati mač.

„Taj izgleda kao da će se prelomiti već pri prvom sudaru s težim oružjem.“

„Neće. Postoji mnogo imena baš za ovaj mač.“ Darist ga podiže sa kuka. „Njegov tvorac ga je nazvao Osveta. T’an Aros, na našem jeziku. Ali ja ga zovem K’orladis.“

„Šta to znači?“

„Žal.“

Rezača blago podiđoše žmarci. „Ko ga je skovao?“

„Moj brat.“ Stavio je mač u kanije i provukao ruke kroz lančano remenje. Zatim je pružio ruke ka oklopnim rukavicama. „Pre nego što je našao drugi... koji se bolje slagao s njegovom naravi.“ Darist se okrenuo: pogledom je prelazio preko Rezača, od glave do stopala, pa onda nazad. „Umeš li da koristiš te noževe skrivene po tvome telu?“

„Pomalo, ali mi nimalo zadovoljstva ne pričinjava da prolivam krv.“

„A imaju li drugu svrhu?“, upita Tiste Andij kad nataknu šlem.

Rezač slegnu ramenima, poželevši da ima nekakav odgovor na to.

„Nameravaš li da se boriš protiv Edura?“

„S obzirom da tragaju za prestolom, da.“

Darist polako nakrivi glavu. „Mada, ovo nije tvoja bitka. Zašto si odlučio da učestvuješ?“

„U Dženabakisu – mojoj domovini – Anomander Rejk i njegovi sledbenici su odlučili da se bore protiv Malaškog carstva. To nije bila njihova bitka, ali je otad postala.“

Iznenadio se kad je ugledao lukavi osmeh kako izvija bore na Tiste Andijevom licu pod krivim gvozdanim prstima štitnika.

„Zanimljivo je to. Dobro, Rezaču, pridruži mi se – mada ti moram reći da će ti ovo biti poslednja bitka.“

„Nadam se da neće.“

Darist ga izvede iz sobe napolje u široki hodnik, zatim kroz uzani luk od crnog drveta. Prolaz s druge strane izgledao je kao tunel koji se pruža kroz drvo, kao izdubljena unutrašnjost ogromnog, srušenog debla. Pružao se u tamu i blago povijao uvis.

Rezač je hodao iza Tiste Andija. Njegov oklop je meko šuštao, poput kiše na morskoj obali. Tunel se iznenada završio zaokretom nagore, a tavanica je postala uspravno okno. Lestve od grubo ispletenog korenja pele su se prema bledom krugu svetlosti.

Darist se penjao polako i odmereno, a Rezač, tik ispod njega, nestrpljivo ga je pratio sve dok nije shvatio da će možda uskoro umreti te mu onda potmula malaksalost obuhvati mišiće, i od tog trenutka mu postade izuzetno teško da održava korak s drevnim Tiste Andijem.

Na kraju su se ispeli na lišćem pokriven popločani pod. Sunce je svetlošću pravilo koplja od lebdeće prašine što su se pružala sa otvora na prozorima i pukotinama na krovu. Kao da je oluja potpuno promašila ovo mesto. Jedan zid se skoro sav srušio i baš je onamo Darist pošao.

Rezač ga je pratio. „Nekakav vid održavanja je mogao od ovog mesta napraviti odbranljiv položaj“, promrmljao je.

„Ove građevine na površini nisu andijske, već edurske, i već su bile ruševne kad smo mi došli.“

„Koliko su blizu?“

„Izviđaju u šumi, polako napreduju ka središtu ostrva. Obazrivi su. Znaju da nisu sami.“

„Koliko ih osećate?“

„Ova prva grupa broji možda dvadesetak. Njih ćemo dočekati u dvorištu, gde ćemo imati dovoljno mesta za mačevanje, a

pritom ćemo imati i zid na koji ćemo se nasloniti u poslednjim trenucima.“

„Kukuljinog mu daha, Dariste, ako im odbijemo napad, ima da presvisnete od zapanjenosti.“

Tiste Andij pogleda nazad ka Daruu, i zatim mu mahnu rukom. „Za mnom.“

Prošli su kroz šest slično propalih prostorija dok nisu izašli u dvorište. Loza se ispreplela po zidovima koji su bili dvaput viši od čoveka i iskrzani pri vrhu. Izbledele freske su se nazarale pod rastinjem. Naspram unutrašnjeg ulaza kuda su oni izašli nalazila se zasvođena kapija, iza koje je staza od borovih iglica, izuvijanog korenja i mahovinom prekrivenog kamenja krivudala u senke ogromnog drveća.

Rezač proceni da dvorište ima dvadeset koraka u širinu, dvadeset pet u dužinu. „Ovde ima previše mesta, Dariste“, reče. „Opkoliće nas...“

„Ja ću držati sredinu. Ti ostani negde iza, da dočekaš one koji zaista pokušaju da me zaobiđu.“

Rezač se priseti Anomanderove borbe protiv demona na ulicama Darudžistana. Borbeni stil Sina Tame sa dvoručnim oružjem zahtevao je dosta prostora, a sad mu se učini da će se Darist boriti na sličan način – ali sečivo tog mača je po Rezačevom mišljenju pretanko za tako silovite, široke zamahe. „Ima li čini ulivenih u to vaše sečivo?“, upita.

„Ništa nije uliveno, barem ne onako kako se to inače obavlja“, odgovori Tiste Andij, isuče oružje i obema rukama stisne dršku, jednom šakom visoko, tik ispod nakrsnice, a drugom odmah iznad jabuke. „Moć Žala proističe iz usredsređene namere prilikom stvaranja. Mač od borca zahteva jedinstvenu volju. Uz takvu volju, borac ne može biti poražen.“

„A da li vi imate takvu jedinstvenu volju?“

Darist polako spusti vrh do tla. „Čoveče, da je imam, ne bi ovo bio tvoj poslednji dan s ove strane Kukuljinih dveri. Nego,

savetujem ti da isučeš svoje oružje. Eduri su otkrili stazu i sad nam se primiču.“

Rezač shvati da mu se ruke tresu dok je vadio svoje olovom otežane noževe. Imao ih je još četiri, po dva su pod miškama štrčala iz vrpcama pričvršćenih kožnih futrola – koje je sad smaknuo. Ta četiri su napravljena za bacanje. Kada je završio, bolje je uhvatio noževe u šakama, nakon čega je morao da osuši dlanove i zatim da sve ponovi.

Neznatni šum mu privuče pažnju; podigavši glavu, ugleda Darista, koji se spustio u borbeni položaj, mada je vrh mača i dalje mirovao na kamenim pločama.

Ali utom Rezač ugleda još nešto. Nanos lišća i otpadaka na popločanom tlu poče da se kreće, da puzi kao da ga nevidljivi vetar gura i skuplja na kraju dvorišta i nagomilava uza zidove s obe strane kapije.

„Začkilji očima“, tiho reče Darist.

Da začkiljim?

U mraku iza kapije ukaza se nekakav pokret u potaji, a zatim tri čoveka istupiše ispod luka kapije.

Bili su Daristove visine, ali im je koža bila zagasitobleđa. Duga smeđa kosa beše im upletena i svezana amajlijama. Ogrlice s kandžama i očnjacima nadmetale su se s neuglednošću njihovih grubo štavljenih kožnih oklopa spojenih bronzanim trakama. Njihovi šlemovi, takođe od bronzne, behu oblikovani kao medvede i vučje lobanje.

U njima nije bilo ni trunke onog prirodnog plemenitog držanja tako očiglednog u Daristu – ili u Anomanderu Rejku. Ovi Eduri su bili daleko sirovije građe. U rukama su držali sablje crnog sečiva s težištem pri vrhu i štitove presvučene fokinom kožom.

Oklevali su ugledavši Darista, a onda je onaj u sredini procedio nešto na jeziku koji Rezač nije razumeo.

Srebrnokosi Tiste Andij slegnu ramenima, ali ništa ne reče.

Edur viknu nešto što je očito bio zahtev. A onda su podigli oružje i podesili štitove.

Rezač zapazi još divljih ratnika, okupljenih kod staze iza kapije.

Ona trojica se udaljiše od luka i raširiše se obrazujući tro-ugao – srednji Edur se kretao za korak iza dvojice saboraca.

„Ne znaju kako ćete ovo da obavite“, promrmlja Rezač. „Nikad se nisu borili protiv...“

Dvojica ratnika savršeno usklađeno jurnuše.

Daristov mač se vinu napred, a s tim pokretom, siloviti nalet vetra se podiže u dvorištu i vazduh oko trojice Edura iznenada se ispuni zavijanjem lišća i prašine.

Rezač je samo gledao kako je Tiste Andij napao. Sečivo je držao vodoravno i uperio ga preteći ka desnom Eduru, ali pravi napad je izvela jabuka ka ratniku sleva. Munjevit pokret u stranu i jabuka hitro udari po podignutom štitu i prepolovi ga. Daristova leva ruka napusti dršku i odgurnu ratnikov mač dok se Tiste Andij istovremeno spusti u čučanj i zamahnu oštricom Žala pravo po protivniku.

Izgedalo je kao da ga mač nije ni dotakao, međutim, krv šiknu iz poderotine koja se načela iznad Edurove leve ključne kosti i spuštala se pravo dole do njegovog međunožja.

Darist iz čučnja poskoči za dva koraka unazad, a njegovo oružje već siknu da odbije napade ostale dvojice, koji su zatečeni ustuknuli.

Ranjeni Edur se sruši u baricu sopstvene krvi, a dok je padao, Rezač vide da je Žal presekao ključnjaču i sva rebra s leve strane grudnog koša.

Ratnici iza luka oglašiše se bojnim kricima i nagrnuše u vetrom šibano dvorište.

Jedina šansa da pobeđe bila je da okruže Darista, da mu priđu sasvim blizu i sputaju to šaputavo sečivo, a Edurima nije manjkalo hrabrosti.

Rezač vide kako još jedan biva sasečen, zatim treći dobi udarac postrance jabukom po šlemu i bronza se preduboko ulubi, te ratnik zamlatara neobičnim i trzavim pokretima dok je padao na kamene ploče.

Oba poolovljena noža se nađoše u Daruovoj levoj šaci, a desna se maši noža za bacanje. Hitro je bacio oružje i video kako se do drške zabilo jednom Eduru u oko – i znao je da se vrh odlomio udarivši o unutrašnjost zadnjeg dela lobanje. Bacio je i sledeći, ali opsova kad se štit podiže da ga odbije.

U oluji kovitlajućeg lišća Daristov mač je naizgled bio svuda istovremeno, blokirajući napad za napadom, međutim, odjednom se jedan Edur bacio napred i obuhvatio Tiste Andiju obe noge.

Sablja sevnu. Daristu iz desnog ramena šiknu krv. Žalova jabuka ulubi šlem ratniku koji ga je držao i on klonu. Još jedan zamah zaseče po Tiste Andijevom kuku, i sečivo odskoči nazad kad je udarilo u kost. Darist se zatetura.

Rezač jurnu napred dok su ostali Eduri prilazili sa svih strana. Hitao je kroz zakovitlano i šuštavo lišće pa izbi na središte, gde je vladao mir. Daru je već naučio da neposredni, strmoglavi napadi nisu najidealniji kada se bori noževima. Odabrao je Edura čija je pažnja bila u potpunosti usmerena na Darista pa je i stajao malo postrance. Ratnik ga je spazio krajičkom oka i brzo je reagovao.

Mahnuo je unazad sabljom, a za njom je štit namah došao u odbrambeni položaj.

Rezač udari levim nožem po neprijateljevom sečivu i dočeka ga na trećini od vrha. Istovremeno je napadom drugog noža zaustavio zamah tako što ga je zabio Eduru u podlakticu – vrh noža je probio kožni oklop i probio se između kostiju. Nakrsnica levog noža tad dotaknu sablju i izbi je iz utrnule ruke.

Edur je urliknuo i opsovao kad je Rezač cimajući nož krenuo da ga obilazi. Sečivo nije htelo da se oslobodi te je vuklo

probodenu ruku za sobom. Ratnik se zbog toga saplete i pade na koleno.

Tad on podiže štit, ali Rezačev slobodni nož sevnu preko njega i zabode se neprijatelju u grlo.

Obod štita snažno udari Darua po zglobu skoro izbjivši nož, ali on uspe da zadrži stisak.

Još jednom je cimnuo levom rukom i konačno se oslobodio Edurove podlaktice.

Štit ga sleva lupi po telu, od čega Rezač polete uvis. U vazduhu se okrenuo, zamahnuo ka napadaču i promašio. Udar štita mu je čitavu levu stranu pretvorio u smesu brujaovog bola. Kad je udario o zemlju, sklupčao se i otkotrljao.

Nešto je tabanalo za njim, poskočilo jednom, pa drugi put, a kad se Daru osovio na noge, Edurova odrubljena glava ga snažno tresnu po desnoj potkolenici.

Bol od tog poslednjeg udarca – što mu se učini besmislenim – nadvladao je sve što je dotad osetio. Vrisnuo je psokvu i krenuo da skakuće unazad na jednoj nozi.

Ali ka njemu je hrlio Edur.

Rezač procedi još ružniju reč. Bacio je nož iz leve ruke. Štit se podiže i odbi ga, a ratnik saže glavu.

Napravivši grimasu, Rezač jurnu za oružjem – dok Edur još nije ništa video – i zabode ga u neprijatelja preko štita. Nož se zabi iza Edurove leve ključne kosti i za njim ostade gejzir krvi kad ga je izvukao.

U dvorištu su se začuli povici – i iznenada mu se učini da se borba vodi svuda i sa svih strana. Rezač se povuče za korak i ugleda da je pristiglo još Tiste Andija, i među njima – Apsalar.

Tri Edura su ležala na zemlji iza nje, i svi su se grčili po baricama sopstvene krvi i žuči.

Ostali, osim onih koje su posekli Apsalar, Rezač i Darist, povukoše se nazad kroz lučni prolaz.

Apsalar i njeni saputnici Tiste Andiji gonili su ih samo do kapije.

Polako se vrtlog smirio; komadići lišća su padali sporo poput pepela.

Rezač baci pogled ka Daristu, koji je i dalje stajao, mada se naslanjao na bočni zid. Njegovo dugo, vitko telo prekrivala je krv, šlem mu nije bio na glavi, slepljena kosa mu je visila niz lice, znoj je kapao s nje. Žal je još uvek držao obema rukama, a vrh mu je opet mirovao na popločanom tlu.

Jedna od novih Tiste Andija ode do Edura koji su glasno umirali i bez ikakve pompe im prerezala grkljane. Kada je završila, podigla je glavu i dugo i pomno gledala u Apsalar.

Rezač shvati da su svi Daristovi sunarodnici belokosi, mada nijedan nije bio tako star – štaviše, izgledali su veoma mlado, po liku bi se reklo da ni od Darua nisu stariji. Nespretno su se naoružali i odenuli oklope, i nijedan nije ubedljivo držao svoje oružje. Brzi, napeti pogledi su stalno proveravali kapiju – i na kraju pogledaše Darista.

Vrativši svoje ketra noževe u korice, Apsalar priđe Rezaču. „Žao mi je što kasnimo.“

Zažmirkao je, a potom slegnu ramenima. „Mislio sam da si se udavila.“

„Nisam, lako sam se iskrcala, mada je sve ostalo otišlo za tobom. Nakon toga sam osetila magično pretraživanje, ali sam to uspela da izbegnem.“ Klimnu ka mladima. „Ove sam našla ulogorene daleko od obale. Krili su se.“

„Krili. Ali Darist je rekao...“

„A, znači ovo je Darist. Andarist, da budemo tačniji.“ Zamišljeno pogleda drevnog Tiste Andija. „On im je naredio. Nije hteo da budu ovde... pretpostavljam da je mislio da bi ovde izginuli.“

„Sad i hoće“, zareža Darist, konačno podigavši glavu da ih u oči pogleda. „Svima si presudila, jer će ih ovako Eduri do poslednjeg poseći – stare mržnje su se nanovo rasplamsale.“

Izgledala je kao da je njegove reči nisu nimalo dotakle. „Presto se mora zaštititi.“

Darist pokaza svoje krvave zube, a oči mu zasjaše u polusenci. „Ako zaista želi da ga zaštiti, onda neka dođe ovamo i lično to učini.“

Apsalar nabora čelo. „A ko to?“

Rezač joj odgovori: „Njegov brat, naravno. Anomander Rejk.“

Nagađao je, ali Daristov izraz lica je bio jedina potvrda koja mu je trebala. Anomanderov *mlađi* brat. U venama nije imao nimalo zmajске krvi Sina Tame. A u rukama je držao mač čiji ga je tvorac ocenio kao nedostatnog kada ga je uporedio s Dragnipurom. Rezač je podozrevao da je ta činjenica jedva šapat, a izopačena, mrkla oluja svega što je postojalo između dvojice braće čitav ep koji nijedan od njih nikad neće ispričati.

Pređa gorkih uvreda ispade zapetljanija nego što je Daru prvi put pretpostavio, pošto se ispostavilo da su mladići i devojke, svi odreda, bliski rod Anomanderu – njegovi unuci i unuke. Njihovi roditelji su, takođe svi odreda, podlegli očevoj mani, gladi za lutanjem, za nestajanjem u magli, za oblikovanjem sopstvenih svetova na zaboravljenim zabitima. „*Potruga za odanošću i časti*“, prezirivo reče Darist, dok mu je Faed – devojka koja je pokazala milost prema Apsalarinim žrtvama – previjala rane.

Taj zadatak nije bio brzo obavljen. Darist – *Andarist* – beše ranjen najmanje deset puta svuda po telu, a svaki put je teška sablja presekla verižni oklop pa mišić sve do kosti. To kako je mogao da stoji uspravno, pa još i da nastavi da se bori, podrivalo je njegovu prethodnu tvrdnju da mu volja nije bila dovoljno čista kako bi se uskladila s mačem Žalom. Međutim, sad kad se sukob završio, sila koja je starom ratniku davala snage brzo je kopnela. Desna ruka mu je bila onesposobljena; rana na kuku ga je nagnala da se skljkoka na tlo, pa bez pomoći nije mogao ustati.

Bilo je devetoro mrtvih Tiste Edura. Ostatak se povukao verovatno da bi se pregrupisali, a ne zbog toga što su silovito odbijeni.

Što je još gore, ovi su bili samo prethodnica. Nedaleko od obale nalazila su se dva divovska broda, a u svaki je vrlo lako moglo stati i po dvesta ratnika. Barem je Apsalar tako prosudila nakon što je izvidela zaton gde su se ukotvili.

„Mnogo je ostataka od olupina u vodi“, dodala je, „a oba edurska broda izgledaju kao da su bila u bici...“

„Tri malaška ratna dromona“, reče Rezač. „Slučajno su nabasali na njih. Darist kaže da su se Malažani dobro pokazali.“

Sedeli su na gomili krša desetak koraka od Tiste Andija i posmatrali mlade koji su okružili Darista i pokušavali da mu pomognu. Rezača je bolelo levi bok, i iako nije pogledao ispod odeće, znao je da se modrica širi. Nagnao se da zanemari bol i nastavio da gleda Tiste Andije.

„Nisu onakvi kakvima sam ih zamišljao“, tiho reče. „Nisu čak ni obučeni za borbu...“

„To je istina. Daristova želja da ih zaštiti sada će se verovatno pokazati kao kobna odluka.“

„Sad kad su Eduri otkrili da postoje. Što baš i nije bio Daristov plan.“

Apsalar slegnu ramenima. „Dobili su zadatak.“

Zaćutao je, razmišljajući o toj oštroj izjavi. Oduvek je vero-
vao da ta jedinstvena sposobnost oduzimanja života sa sobom donosi izvesnu mudrost – o krhkosti duha, o smrtnosti – kao što je prvobitno iskusio pored Ralika Noma u Darudžistanu. Ali Apsalar nije pokazivala ni trunke takve mudrosti; njene reči su bremenite osudama, često baš prezrive. Ona je od svoje usredsređenosti napravila oružje... *ili sredstvo samoodbrane.*

Nijednom od trojice Edura koje je sasekla nije namenila brzu smrt. Pa ipak je izgledalo da joj to nije pričinjavalo zadovoljstvo, kao što bi to bilo s nekim sadistom. *Više upućuje na to da je obučena da tako radi... da ju je neko obučio da bude mučitelj. Mada, Kotiljon – Plesač – nije bio mučitelj. Bio je ubi-
ca. Odakle joj onda ta surovost? Je li joj u naravi? Neprijatna i uznemirujuća pomisao.*

Podigao je levu ruku, obazrivo, ali se ipak trže. Njihova sledeća bitka će verovatno biti vrlo kratka, iako je Apsalar sad s njima.

„Nisi sposoban da se boriš“, primetila je.

„A ni Darist“, odvrati Rezač.

„Njega će mač nositi. Ali ti ćeš nam biti na teretu. Ne želim da budem ometena time što ću tebe morati da branim.“

„Šta predlažeš? Da se ubijem pa da ti ne smetam?“

Odmahnula je glavom – kao da je taj predlog zapravo potpuno razuman, samo što nije bio baš ono što je ona mislila – i tiho mu rekla: „Ima i drugih na ovom ostrvu. Dobro su skriveni, ali ne toliko dobri da bi meni promakli. Hoću da ih pronađeš. Hoću da ih vrbuješ da nam pomognu.“

„Ko su ti drugi?“

„I sam znaš, Rezaču. Malažani. Pretpostavljam da su ovi preživeli vojnici sa ona tri dromona. Među njima je jedan veoma moćan.“

Rezač baci pogled na Darista. Mladi su ga pomerili tako da je starac sad sede oslonjen o zid pored unutrašnjih vratnica, naspram kapije. Glava mu je bila spuštena, zarasla brada se naslanjala na prsa, čije je sporo dizanje i spuštanje bilo jedina naznaka da je još među živima. „U redu. Gde mogu da ih pronađem?“

Šuma je bila prepuna ruševina: srušenih građevina prekrivenih mahovinom – a često su to bile samo zarasle hrpe šuta – ali je Rezaču bilo jasno, dok je hodao po uzanoj, jedva primetnoj stazi koju je Apsalar opisala, da je ova šuma izrasla iz srca mrtvog grada – ogromnog grada sa ogromnim zgradama. Komadi kipova su ležali rasuti tu i tamo, ukazivali na divovske statue, izgrađene u delovima i pričvršćene nekakvom staklastom materijom koja mu nije bila poznata. Iako su uglavnom bile prekrivene mahovinom, podozrevao je da su predstavljale Edure.

Nametljivi mrak je prožimao sve što se nalazilo ispod krošnji. S nekoliko stabala kora je bila poskidana. Iako je sama kora bila crna, glatko i vlažno drvo ispod je bilo crveno poput krvi. Na palom drveću se videlo da je ta jarkocrvena crnela otkako se drvo sušilo. Rezača su oštećena uspravna stabla podsećala na Darista – na njegovu tisteandijску crnu kožu i duboke crvene zaseke po telu.

Shvatio je da drhti od vlažnog vazduha dok je nastavljao napred. Leva ruka mu je sad bila potpuno neupotrebljiva, međutim, iako je pokupio svoje noževe – uključujući i onaj sa slomljenim vrhom – sumnjao je u to da će moći da se odbrani ukoliko ga neko napadne.

Razaznao je svoje odredište pravo pred sobom. Bila je to humka šuta, piramidalna i izuzetno velika, a vrh joj je obasjavalo sunce. Bilo je drveća oko nje, ali veći deo se osušio pod nemilosrdnim stiskom puzavica. Rupa neprobojne tame zjapila je s Rezaču najbliže strane.

Usporio je, a na dvadeset koraka od pećine – stade. Ono što je sad nameravao da uradi protivilo se svakom njegovom nagonu. „Malažani!“, pozva i odmah se trgnu koliko je bio glasan. *Ali Eduri su sve bliži prestolu – nijednog nema u okolini da me čuje. Nadam se.* „Znam da ste unutra! Hteo bih da porazgovaramo...“

Po dve osobe su se pojavile s obe strane pećine; samostreli su im bili zapeti i usmereni ka Rezaču. Utom iz sredine iziđoše još tri, dve žene i jedan muškarac. Žena sleva mu mahnu i reče: „Priđi bliže i raširi ruke.“

Rezač je oklevao na tren, ali onda ispruži desnu ruku. „Bojim se da levu ne mogu da podignem.“

„Dođi bliže.“

Prišao je.

Žena koja mu se obraćala bila je visoka i mišićava. Riđa kosa joj je bila duga i umrljana. Nosila je oklop od štavljene kože. Dugi mač je mirovao u koricama na njenom kuku. Koža

joj je bila boje tamne bronz. Rezač proceni da je bila deset ili više godina starija od njega, i zadrhta kad je podigao pogled i susreo se s njenim iskošenim, zlatastim očima.

Druga žena nije nosila oružje, bila je starija, i cela desna strana tela – glava, lice, trup i noga – bila joj je u užasnim opekotinama: mišićno tkivo joj se spojilo s komadima odeće, onako izopačeno i stopljeno u razaranju magijskog napada. Bilo je pravo čudo što je mogla da stoji – ili što je uopšte živa.

Na korak iza žena nalazio se muškarac. Rezač odoka prosudi da ima dalhonske krvi, tamnopus, kratke vrane kovrdžave kose prošarane sedima, a oči mu behu nesaglasno tamnoplave. Bio je skladne građe ali svuda ispresecan ožiljcima. Nosio je izударanu verižnu košulju i jednostavan dugi mač za pojasom, a lice mu je bilo tako hladno da je mogao biti Apsalarin brat rođeni.

Mornarički pešadinci na bokovima bili su u punom oklopu, sa šlemovima i spuštenim vizirima.

„Jeste li vi jedini preživeli?“, upita Rezač.

Prva žena se namršti.

„Imam vrlo malo vremena“, nastavi Daru. „Potrebna nam je vaša pomoć. Eduri nas napadaju...“

„Eduri?“

Rezač žmirnu pa klimnu potvrdno. „Moreplovci s kojima ste se sukobili. Tiste Eduri. Traže nešto na ovom ostrvu, nešto što za sobom nosi ogromnu moć – i mi bismo najradije da ona ne pripadne njima. A zbog čega biste nam pomogli? Zato što u slučaju da se oni nje *ipak* dokopaju, s Malaškim carstvom je svršeno. Zapravo, sa čitavim čovečanstvom...“

Žena s opekotinama se zacereka, ali joj smeh naglo prekide nalet kašlja, od kojeg joj je na usta izbila crvena pena. Malo je potrajalo dok se nije pribrala. „O, kako je lepo biti mlad! Čitavo čovečanstvo, kažeš? Zašto ne odmah i čitav svet?“

„Presto Senke se nalazi na ovom ostrvu“, reče Rezač.

Začuvši to, Dalhonac ga prodorno pogleda.

Žena s opekotinama je klimala glavom. „Da, da, da, istinu zboriš. Smisao se uliva u sve – bujicom! Tiste Eduri, Tiste Eduri, flota što je pošla u potragu, flota izdaleka, a sad su pronašli ono što su tražili. Amanas i Kotiljon će biti svrgnuti, pa šta? Presto Senke – sukobili smo se s Edurima zbog *toga*! O, kakvo traćenje – naši brodovi, naši vojnici – moj život, sve zbog *prestola Senke*?“ Tu se opet zgrčila od kašljanja.

„Nije to naša bitka“, zarezha druga žena. „Nismo ni hteli da zapodenemo bitku, ali te prokletnike nije baš zanimalo da popričamo ili razmenimo poslanike – i Kukulja zna da ovo nije naše ostrvo, niti pripada Malaškom carstvu. Potraži nekog drugog...“

„Ne“, zabrunđa Dalhonor.

Žena se iznenađeno osvrte. „Vrlo smo bili jasni i iskreni, Putniče, kad smo ti zahvalili što si nam spasao glave. Ali to ti ne daje nikakvo pravo da preuzmeš komandu...“

„Eduri ne smeju osvojiti presto“, reče čovek nazvan Putnikom. „Nemam nikakvu nameru da vam oduzmem vođstvo, kapetane, ali momak nije preterivao kad je opisao opasnosti... za Carstvo i za čitavo čovečanstvo. Svidelo se to vama ili ne, bogaz Senke sad nosi ljudski pečat...“, tu se obešenjački osmehnu, „a to nama i te kako odgovara.“ Osmeha utom nestade. „Nego, što se tiče te bitke – ili ćemo se upustiti odmah ili će nas ona dočekati kasnije.“

„Prihvataš ovu borbu u ime Malaškog carstva?“, upita ona.

„Više nego što pretpostavljaš“, odgovori Putnik.

Ridokosa žena dade znak rukom jednom od svojih oklopljenih vojnika. „Genture, izvedi ostale, ali ostavi Muljavog s ranjenicima. Onda naloži odredima da prebroje strele – hoću da znam čime raspoložemo.“

Mornarički pešadinac pod imenom Gentur vrati tetivu svog samostrela i pohita nazad u pećinu. Nekoliko trenutaka kasnije izašlo je više vojnika, pa ih je s onima prvima bilo ukupno šesnaestoro.

Rezač priđe ženi. „Među vama ima neko ko raspolaže velikom moći“, promrmljao je i bacio pogled ka ženi s opekotinama, koja se presamitila i pljuvala tamnu krv. „Da li je ona čarobnica?“

Kapetan isprati njegov pogled i namršti se. „Jeste, ali ona umire. Moć koju...“

Vazduhom je odjeknuo prasak u daljini i Rezač se okrete. „Ponovo su napali! Ovog puta magijom – za mnom!“ Ne osvrćući se, Daru potrča stazom. Načuo je psovku iza sebe, i tren kasnije kako uzvikuju naređenja.

Put je vodio pravo do dvorišta, a sudeći po uzastopnim detonacijama, Rezač proceni da vojnici neće imati poteškoća prilikom nalaženja bojišta – on nije hteo da ih čeka. Apsalar je bila tamo, i Darist, i šačica mladih Tiste Andija nevičnih borbi – teško da će se odbraniti od magije.

Ali Rezač je bio uveren da on može da im pomogne.

Trčao je koliko su ga noge nosile kroz mrak, desnom rukom prekrivši bolnu levu, pokušavajući da je nekako pridrži na jednom mestu, mada mu se sa svakim korakom bol zabadao u grudi.

Uskoro je ugledao najbliži zid dvorišta. Po vazduhu su boje divlje plesale, nijanse tamnocrvene i magente i plave u kovitlavom haosu mlatile su po okolnom drveću. Talasi od prasaka postajali su sve učestaliji, i udarali su unutar dvorišta.

Nije bilo Edura izvan lučnog prolaza – što je bio zloslutan znak.

Rezač jurnu ka otvoru. Pokret zdesna mu privuče pažnju i on ugleda još jednu četvorku Edura kako pristiže obalskom stazom, ali još uvek su bili na oko šezdeset koraka od njega. *Malažani će morati da se pobrinu za njih... Kraljice Snova, pomozite im.* Kapija je bila pred njim i on prvi put zapazi šta se dešava u dvorištu.

Četiri Edura su stajala jedan pored drugoga, njemu okrenuti leđima. Po desetak ili više edurskih ratnika je stajalo s

obe strane i s isukanim sabljama. Talasi magije kotrljali su se od one četvorice, damarajući, sa sve većom silinom – i svaki je potekao nad popločanim tlom u vidu uskovitlane oluje boja da bi se razbio o Darista.

On je stajao sam, a kod njegovih nogu ležala je mrtva ili onesvešćena Apsalar. Iza njega pak videla su se razbacana tela Anomanderovih unuka. Nekako, Darist je i dalje uspravno držao svoj mač – iako je izgledao kao izmlevena smesa krvi, a na izranavljenim grudima su mu se čak videle kosti. Stajao je pred uzburkanim talasima i nije hteo ni za korak da odstupi, čak i dok su ga čini mrcvarile. Žal je bio usijan do belila, metal se oglašavao užasnom, žalobnom notom koja je postajala sve glasnija i sve prodornija kako je vreme prolazilo.

„Slepa“, Rezač prosikta dok se primicao, „trebaš mi *sad!*“

Oko njega se rascvetaše senke, a zatim četiri teške šape zatabanaše po kamenim pločama i ogromna pojava Psa Tame iznenada osvanu pored njega.

Jedan Edur se okrenuo. Neljudske oči se razrogačiše kad su ugledale Slepku, a onda čarobnjak zagrmje naređujući nešto grubim glasom.

Ona se u jurišu zaustavi proklizavši kandžama.

I ogromna kuja se zguri.

„Beru me sakloni!“, opsova Rezač mašivši se noža...

Dvorište se najednom ispuni senkama, neobično pucketanje zapara vazduh...

I među četvoricom edurskih čarobnjaka pojavi se peta osoba, obučena u sivo, s rukavicama na rukama i licem skrivenim pod iskrzanom kapuljačom. U rukama je držala konopac koji se uvijao kao da je živ. Rezač vide kako je konopac poskočio i udario čarobnjaka u oko, a kad se povukao nazad, iz glave poteče krv s komadima samlevenog mozga. Čarobnjakove čini se ugasiše i Edur se sruši.

Konopac se kretao brže od pogleda dok se zakukuljena prilika kretala ka trojici preostalih magova. Usput je konopac

za njim odrubio jednome glavu, prosuo creva drugome, i šta god da je zadesilo zadnjeg čarobnjaka okončalo se u treptaju i za sobom nije ostavilo nikakvog traga, osim toga što je Edur izdahnuo i pre nego što je pao na zemlju.

Edurski ratnici povikaše i sad su nagrnuli sa svih strana.

Tad se začuše vrisci. Konopac polete iz Kotiljonove desne ruke; u levoj je pak držao dugi nož kojim kao da je samo liznuo ili dotakao svakog ko bi mu se primakao – ali ishod je bio užasan. Vazduhom se razlegla izmaglica od krvi oko boga zaštitnika ubica, i pre nego što je Rezač po četvrti put udahnuo od početka bitke, ona se završila, a oko Kotiljona su samo leševi ležali.

Poslednji fijuk konopca krvlju isprska zid, a onda bog smaknu kapuljaču i okrete se ka Slepoj. Zaustio je da nešto kaže, ali odmah odustade. Ljutito mahnu rukom i senke pohrliše da obujme drhtavog Psa. Kada su se koji tren kasnije rasule, Slepa je nestala.

Začula se buka borbe ispred dvorišta i Rezač se okrenu. „Malažanima treba pomoć!“, viknuo je Kotiljonu.

„Ne, ne treba im“, grubo odvrati bog.

Obojica se osvrnuše kad nešto glasno zazveča, i ugledaše Darista kako nepomično leži pored Apsalar i mač pokraj njega koji je svojom vrelinom palio lišće pod sobom.

Kotiljonu se lice smrknu, kao da ga je iznenada pogodila duboka tuga. „Kada završi tamo napolju“, obratio se Rezaču, „dovedi ga do ovog mača. Reci mu za njegova imena.“

„Kome to?“

Trenutak kasnije, nakon što je poslednji put pregledao haos oko sebe, Kotiljon iščeznu.

Rezač otrča do Apsalar. Kleknuo je pored nje.

Odeća joj je bila spaljena, dim se u viticama dizao po sad mirnom vazduhu. Vatra joj je oprljala kosu, ali samo na tren, kako mu je učinilo, pošto joj je još mnogo ostalo; a ni lice joj nije imalo opekotina, iako se duguljasti crveni otok, već posut

plikovima, video u iskošenom zaseku niz vrat. Neznatni trzaji njenih udova – očito posledica magijskog napada – otkriše mu da je još živa.

Pokušao je da je razbudi, ali mu nije uspelo. Malo kasnije je podigao glavu i oslušnuo. Zvuci bitke su prestali i sad je samo jedan par čizama polako prilazio drobeći spaljenu zemlju.

Rezač polako ustade i okrenu se ka lučnom otvoru.

Onde se pojavi Putnik. U oklopljenoj rukavici je držao mač koji je bio prelomljen na trećini sečiva. Iako sav isprskan krvlju, izgledalo je kao da Putnik nije ranjen. Zastao je da sagleda prizor u dvorištu.

Nekako je Rezač i bez pitanja znao da je on jedini preživeo. Pa ipak je otišao da pogleda iza kapije. Malažani su svi bili nepomični na zemlji. Oko njih je u krugu ležalo oko pedeset ili više mrtvih Tiste Edura. Još edurskih leševa izbodenih strelama nalazilo se na stazi ka čistini.

Malažane sam pozvao u smrt. Kapetan – s prelepim očima... Vratio se onamo gde je Putnik koračao među palim Tiste Andijima. Teško je prevalio pitanje preko usana: „Jesi li govorio istinu, Putniče?“

Čovek ga pogleda.

„Za ovu bitku“, pojasni Rezač. „Da li je zaista bila malaška bitka?“

Putnik namesto odgovora samo slegnu ramenima, na šta jeza prože Darua. „Neki su još živi“, reče i pokaza na Tiste Andije.

„A ima i onih ranjenika u pećini“, istaknu Rezač.

Posmatrao je čoveka dok je ovaj prilazio mestu gde su ležali Apsalar i Darist. „Ona mi je prijateljica“, reče Rezač.

Putnik gundnu, te baci svoj slomljeni mač i prekorači Darista. Pružio je ruku ka maču.

„Pazi se...“

Ali ovaj samo uhvati dršku i podiže oružje.

Rezač uzdahnu. Dugo je žmurio, a onda otvori oči i reče: „Ime mu je Osveta... ili Žal. Možeš odabrati ono koje ti više odgovara.“

Putnik se okrete i pogleda Rezača pravo u oči. „Zar ga ti ne želiš?“

Daru odmahnu glavom. „Zahteva da mačevaoca krasí jedinstvena volja. Nisam ja za takav mač, niti mislim da ću ikad biti.“

Putnik je proučavao sečivo u svojoj ruci. „Osveta“, promrmljao je, a zatim klimnu i čučnu da pokupi kanije s Daristovog tela. „Ko je bio ovaj starac?“

Rezač slegnu ramenima. „Čuvar. Zvao se Andarist. Sad ga više nema i time presto ostaje bez zaštitnika...“

Putnik se uspravi. „Ostaću ovde neko vreme. Kao što si rekao, ima ranjenih za koje se valja pobrinuti... i mrtvih koje treba sahraniti.“

„Pomoći ću ti...“

„Nema potrebe. Bog koji je koračao ovuda posetio je edurske brodove – imaš tamo čamac i zalihe. Povedi svoju ženu i napustite ovo ostrvo. Ako još Edura nađe ostrvo, tvoje prisustvo će me samo sputavati.“

„Koliko dugo nameravaš da ostaneš ovde u Andaristovoj ulozi?“

„Dovoljno dugo da mu odam poštu.“

Apsalar zaječa i Rezač pohita k njoj. Počela je da se bacaka, kao da je u nekakvoj groznici.

„Odnesi je odavde“, reče Putnik. „Dejstvo čini se još drži.“

Podigao je glavu, pogledao čoveka u oči i vide tugu u njima – prvo osećanje koje je ovaj otkrio. „Pomoći ću ti da sahraniš...“

„Ne treba mi pomoć. Neće mi biti prvi put da sahranjujem svoje saborce. Idi. Odvedi je.“

Podigao ju je u naručje. Njeno se bacakanje primirilo i ona uzdahnu kao da je utonula u dubok, spokojan san. Tad stade za tren da se zagleda u Putnika.

Čovek se okrenuo. „Zahvali u moje ime svom bogu, smrt-niče“, procedi on leđima okrenut ka Rezaču, „za mač...“

Duguljasta komadina kamenog poda je otpala i porinula dole u brzu crnu vodu podzemne reke. Preko zjapeće jame beše postavljeno pregršt kopalja, a oko nje vezan konopac što se pružao dole u vodu njišući se dok ga je struja vukla. Vazduh u grubo isklesanoj prostoriji bio je svež i vlažan.

Kalam čučnu kod ivice i dugo se zagleda dole u uzburkanu vodu.

„Bunar“, ogłosi se vodnik Kord stojeći pored ubice.

Kalam zagunđa sebi u bradu, i potom upita: „Šta je to, do Kukulje, nagnalo kapetana i poručnika da se spuste dole?“

„Ako dovoljno dugo gledaš dole, a da pritom nema nijedne baklje u prostoriji, videćeš nekakav sjaj. Ima nečeg dole na dnu, možda je duboka koliko dva čoveka.“

„Nečeg?“

„Izgleda kao čovek... u punom oklopu. Leži raširenih ruku i nogu.“

„Pa onda iznesite baklje. Hoću da vidim.“

„Jesi l' rekao nešto, desetare? Tvoj prikan demon je nestao, sećaš se? Iščežao je.“

Kalam uzdahnu. „Hoće demoni tako, a u ovom slučaju budi zahvalan zbog toga. Trenutno, vodniče, mislim da vi već predugo čamite ovde u planini. Mislim da ste možda pomerili pameću. Takođe sam razmislio o svom položaju u tvojoj četi; doneo sam odluku i ona glasi“ – okrenuo je glavu i upro pogled u Kordove oči – „nisam u tvojoj četi, Korde. Ja sam Spaljivač mostova. Ti si iz puka Ašok. A ako ti to nije dovoljno, onda ima da se pozovem na svoj pređašnji položaj... pripadnika Kandže i vođe Ruke. Kao takav, od mene su viši oficiri u ratu jedino bili zapovednik Kandže Toper, vrhovna zapovednica i carica lično. Zato, smesta iznesi te baklje odavde!“

Kord se iznenada nasmeši. „Hoćeš da preuzmeš komandu nad ovom četom? Bajno, uzmi je. Samo da znaš da ćemo se sa Irizom mi sami obračunati.“ Pružio je ruku da pokupi prvu od pucketavih baklji na zidu iza njega.

Nenadana promena u Kordovom ponašanju zateče Kalama, a onda ga ispuni sumnjom. *Sve dok ne zaspim, dakle. Bogovi niži, koliko mi je bilo bolje dok sam bio sam. A i kuda se denuo taj demon?* „A kada završiš s tim, vodniče, idi nazad do ostalih i započnite s pripremama – napuštamo ovo mesto.“

„Šta ćemo s kapetanom i poručnikom?“

„Šta s njima? Voda ih je odnela, ili su se udavili ili ih je izbacila kod nekog pojilišta. Kako god bilo, više nisu s nama, i čisto sumnjam da će se vraćati...“

„To ne možeš sa sigurnošću znati...“

„Dugo ih već nema, Korde. Ako se nisu udavili, onda su morali da se dokopaju površine negde blizu. Ne možeš daveka zadržavati dah. Nego, završili smo raspravu – kreni.“

„Razumem... gospodine.“

Kord pođe gore stepenicama s bakljama u rukama.

Mrak brzo zavlada odajom.

Kalam je čekao da mu se oči priviknu dok je osluškivao vodnikove korake, koji su se sve slabije čuli.

I onda, konačno, daleko dole, pod uzburkanom površinom vode, nejasno se videla svetleća čovekolika prilika.

Ubica pokupi konopac i namota ga sa strane. Dubina je bila oko dvadeset rukohvata, ali oko svežnja kopalja bilo je znatno više. Utom iščupa poveći komad stene s neravne ivice i zaveza ga mokrim, ledenim krajem konopca.

Uz sreću Opona, kamen će biti dovoljno težak da manje-više potone pravo dole. Još jednom je proverio čvorove pa ga gurnu preko ivice.

Kamen pohrli dole i povuče namotani konopac sa sobom. Koplja su zazvečala i Kalam pogleda dole. Kamen je visio povukavši sa sobom sav konopac – i ostao na dubini za koju je

Kalam, i nesumnjivo, kapetan zajedno s poručnikom, procenio da je dovoljna da dotakne priliku. Ali nije, iako je delovalo da je blizu. *Što znači da je ovaj prokletnik baš velik. U redu, onda... da vidimo koliko je velik.* Uhvatio je pregršt kopalja i počeo da ih podiže i vrti, razmotavajući sve više konopca.

Zastao je da proveriti napredak kamena, pa nastavi sa odmotavanjem.

Konačno je dodirnuo ono obličje – konopac se malo zaneše u stranu pošto ga je sad struja uzela pod svoje. Kalam još jednom pogleda dole. „Kukuljinog mu daha!“ Komad stene je mirovao na grudima svetleće prilike... a zbog daljine je kamen izgledao prilično mali.

Oklopnik je bio ogroman, najmanje triput viši od čoveka. Kapetana i poručnika je obmanula razmera. Verovatno s kobnim ishodom.

Začkiljio je nadole pitajući se otkud taj neobični sjaj, a zatim zgrabi konopac da izvuče kamen...

A daleko dole, ogromna ruka sevnu, ščepa ga – i povuče.

Kalam viknu kad bi povučen dole u podzemnu reku. Kad je zaronio u ledenu vodu, pružio je ruku uvis pokušavši da uhvati koplja.

Međutim, konopac silovito cimnu i koplja se uz prasak prelomiše tačno nad njim.

Ubica je i dalje držao konopac dok ga je struja nosila sa sobom. Osetio je tad da ga nešto vuče dole.

Trnuo je od hladnoće. U ušima je osetio pritisak.

Ogromne pesnice obmotane verižnim pletivom privukoše ga blizu te se našao licem u lice sa širokim prorezima na šlemu stvorenja. U kovitlavoju tami pod rešetkom, zapazio je svetlucaenje natrulog zverskog lica; veći deo kože je u trakama lelujavao na struji. Zube nisu prekrivale usne...

I tad stvorenje progovori u Kalamovom umu. „*Ona dvojica su mi pobegla... ali ti nećeš. Tako sam gladan...*“

Gladan, kažeš?, odgovori mu Kalam. Probaj ovo.

On oba svoja duga noža zabi u grudi stvoru.

Začu se gromoglasni urlik i pesnice pohrliše uvis, odgurujući Kalama – snažnije i brže no što je i pomislio da je moguće. Izvukao je oba noža, pri čemu ih je umalo izgubio, ali je ipak zadržao stisak. Struja nije imala vremena da ga ponese kad ga je stvor odbacio gore, te je proleteo kroz rupu zajedno s manjim gejirom ledene vode. Ivica mu je zahvatila jedno stopalo i svukla mu čizmu. Udario je o nisku kamenu tavanicu odaje, od čega je izgubio i poslednji dah iz pluća, pa konačno pade nazad.

Dočekao se polovinom tela preko ruba jame, i skoro opet upade u reku, ali mu nekako pođe za rukom da se raširi i odmah poče da grabi po podu, odmićući dalje od rupe. Onda je prosto legao i ostao tako nepomičan, utrnuo, pored svoje čizme. Konačno je uspeo da isprekidano udahne i napuni pluća oštrim, hladnim vazduhom.

Začuo je korake na stepenicama i nedugo potom Kord ulete u odaju i naglo se zaustavi nad Kalamom. Vodnik je u jednoj ruci držao mač a u drugoj rasplamsanu baklju. Zurio je dole u ubicu. „Kakva je to buka bila? Šta se desilo? Gde su prokleta koplja...“

Kalam se okrete na stranu, pogleda dole preko ruba.

Zapenjena rečica je postala neprozirna – i zamrljana crvenom krvlju. „Prestanite“, jedva izusti ubica.

„Šta da prestanemo? Ma vidi tu vodu! Šta da prestanemo?“

„Prestanite... da uzimate... vodu iz ovog bunara...“

Potrajalo je dok ga drhtavica nije potpuno napustila, te su je zamenili mnogobrojni bolovi od toga što je udario o tavanicu odaje. Kord je otišao pa se posle vratio s ostalima iz čete, uključujući i Sin, a oni su doneli ćebad i još baklji.

Malo su se pomučili dok nisu oslobodili duge noževe iz Kalamovih šaka. Nakon odvajanja otkrili su da su drške nekako ubici ispekle dlanove i jagodice prstiju.

„To mu je“, promrmlja Ebron, „učinila hladnoća. Opekao se na hladno. Šta reče kako je ona spodoba izgledala?“

Kalam, umotan u ćebad, podiže glavu. „Kao nešto što je odavno trebalo da bude mrtvo, magu. Reci mi koliko znaš o B'ridisu, o ovoj tvrđavi?“

„Verovatno manje od tebe“, odgovori Ebron. „Rođen sam u Karakarangu. Ovo je nekad bio manastir, zar ne?“

„Jeste. Posvećen jednom od najstarijih kultova, odavno izumrlom.“ Vidar odreda čučnu pored njega i krenu da na ubičine dlanove nanosi melem, od čega su mu šake trnule. Kalam nasloni glavu na zid i uzdahnu. „Jesi li čuo za Bezimene?“

Ebron frknu. „Rekao sam ti da sam iz Karakaranga, zar ne? Tanoski kult tvrdi da je neposredno nastao iz kulta Bezimenih. Duhodi kažu da su njihove moći, kao što su pesme i ostalo, iznikle iz prvobitnih obrazaca koje su Bezimeni napravili za svoje obrede – ti obrasci navodno presecaju čitav ovaj potkontinent, a njihova moć opstaje i dan-danas. Hoćeš da kažeš da je ovaj manastir pripadao Bezimenima? Da, naravno da to pokušavaš. Ali oni nisu bili demoni, zar ne...“

„Nisu, ali jesu imali naviku da ih okivaju. Onaj u reci je verovatno uzrujan zbog ovog skorašnjeg susreta, ali ne toliko nezadovoljan koliko misliš.“

Ebron se namršti, a zatim preblede. „Krv – ako iko pije vodu zatrovanu time...“

Kalam klimnu. „Demon će mu uzeti dušu... i napraviti zamenu. Dobiće slobodu.“

„I to ne mora biti samo čovek!“, prosikta Ebron. „Životinje, ptice, insekti! Bilo šta!“

„Ne, mislim da mora biti nešto veliko, veće od ptice ili insekta. A kada uspe da pobegne...“

„Tebe će potražiti“, prošapta mag. Naglo se okrenu ka Kor-du. „Moramo otići odavde. Smesta! Još bolje...“

„Jašta“, zareža Kalam, „idite što dalje od mene, koliko god znate. Slušaj: carica je poslala svoju novu zapovednicu s

vojskom, doći će do bitke, u pustinji Raraku. Zapovednica ima mahom sve same regrute. Dobro bi joj došla vaša četa, čak i ovako desetkovana...“

„Krenuće iz Arena?“

Kalam klimnu. „I verovatno su već krenuli. To vam daje možda jedno mesec dana... da ostanete čitavi i da se klonite nevolja...“

„Snaći ćemo se“, procedi Kord.

Kalam pogleda Sin. „Čuvaj se, malecka.“

„Hoću. Mislim da ćeš mi nedostajati, Kalame.“

Ubica se opet obrati Kordu. „Ostavi mi moje zalihe. Ja ću se još malo odmoriti ovde. A da nam se putevi ne ukrste, krenuću na zapad odavde, zaobići ću severnu ivicu Vihora... neko vreme. U nekom trenutku ću probati da se probijem i uđem u Raraku.“

„Gospina sreća nek te prati“, odgovori Kord, a zatim dade znak rukom. „Svi napolje, čistac!“ Udno stepeništa, vodnik se osvrnu ka ubici. „A taj demon... misliš li da je uhvatio kapetana i poručnika?“

„Nije. Tvrdio je da nije.“

„Obratio ti se?“

„Da, čuo sam ga u glavi. Ali bio je to kratak razgovor.“

Kord se isceri. „Nešto mi smrdi da su svi razgovori s tobom kratki.“

Trenutak kasnije, Kalam je ostao sam, s povremenim talasima nezadržive drhtavice, koja ga je namučila. Srećom, vojnici su ostavili nekoliko baklji. Razmišljao je kolika je šteta što je azalanski demon nestao. *Baš šteta.*

Ubica je u suton izašao iz uzane pukotine u steni, naspram litice, koja je bila tajni izlaz iz manastira. Vreme je bilo sve samo ne prijatno. Demon je već mogao biti na slobodi, možda je već krenuo u lov na njega – u bilo kojem obličju što mu je sudbina podarila. Nastupajuća noć nije obećavala pogodnosti.

Pokazatelji izlaska čete videli su se po prašnjavom tlu ispred pukotine, i Kalam primeti da su se pre četiri časa ili manje zaputili na jug. Zadovoljan time, prebacio je ranac na rame, i zaobišavši spoljnu građevinu tvrđave, krenuo na zapad.

Divlji bok'arali su neko vreme održavali korak s njim, jurcajući po kamenju i oglašavajući se neobično žalobnim hukanjem dok se noć spuštala. Zvezde su se pojavile na nebu prosijavši kroz maglovit sloj prašine, umanjujući pustinjski srebrni odsjaj na nijansu potamnjenog gvožđa. Kalam je polako hodao, izbegavao uzvišenja na kojima bi lako bio vidljiv naspram obzorja.

Prožela ga je jeza kad je začuo vrisak na severu. Enkar'al. Retko stvorenje, ali ne i nečuveno. *Osим ako ta prokletinja nije u skorije vreme sletela da se napoji u bari krvave vode.* Bok'arali su se razbežali od tog krika, i više ih nigde nije video. Kalam nije osetio nikakav vetar, ali je znao da se zvuk daleko pronosi u noćima poput ove, a što je još gore, gmizavci s velikim krilima mogu da opaze pokret s velike visine... a ubica bi bio baš dobar zalogaj.

Opsovavši u sebi, Kalam se okrenu na jug i pogleda u Vihorov neprobojni zid od uskovitlanog peska na oko tri i po, možda čak četiri hiljade koraka od njega. Zategnuo je remenje ranca, a zatim obazrivo pružio ruke ka noževima. Dejstvo melema je polako bledele te se bol u dvojnim damarima polako peo po rukama. Navukao je rukavice bez prstiju, a preko njih i oklopne rukavice – rizikujući da mu se šake inficiraju – pa je čak i to sve vrlo malo umanjilo užasan bol kada je zgrabio noževe i isukao ih.

Zatim je krenuo nizbrdo, krećući se onoliko brzo koliko je smeo. Sto damara kasnije dosegao je sprženu ravnica kotline Raraku. Pred njim se Vihor čuo kao prigušena rika dok je neprestano vukao u sebe svežiji vazduh. Upro je pogled u taj udaljeni, mutni zid, a zatim potrča.

Petsto koraka. Remenje ranca mu je drljalo telabu na ramenima, trcalo je tkaninu dopirući do lagane verižnjače ispod.